

ЛІТЕРАТУРА

1. Brame, C. J.: Effective educational videos: Principles and guidelines for maximizing student learning from videocontent. CBE Life Sciences Education, 15(4), es6.1-es6.61 (2016). <https://doi.org/10.1187/cbe.16-03-0125>.
2. Brocca, N.: Adoption of new technologies in pre-service teachers. The case of interaction-enhancing videos. Teaching and Teacher Education, 138, 104427 (2024). <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104427>.
3. Casoli-Uvsløkk, J., Brevik, L. M.: Intercultural approaches to second and foreign language instruction: A longitudinal video study. Teaching and Teacher Education, 134, 104309 (2023). <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104309>.
4. Mann, S.: Video in language teacher education, University of Warwick, London (2019).
5. Teng, M. F.: Incidental vocabulary learning from listening, reading, and viewing captioned videos: frequency and prior vocabulary knowledge. Applied Linguistics Review, 02 (2024) <https://doi.org/10.1515/applirev-2023-0106>.

Олена Супрун
Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного
ORCID ID: 0000-0003-4369-712X

РОЗВИТОК МЕТАКОГНІТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Анотація: У статті досліджується розвиток метакогнітивної компетентності студентів – їх здатності планувати, контролювати та оцінювати власний навчальний процес – під час вивчення англійської мови професійного спрямування з використанням цифрових інструментів. Особлива увага приділяється специфічним викликам, пов'язаним із одночасним опануванням мовних навичок і професійної комунікації. На основі теоретичного аналізу запропоновано практичні рішення з використанням адаптивних платформ, систем штучного інтелекту та віртуальних симуляцій, які сприяють розвитку саморегульованого навчання. Результати дослідження демонструють, що інтеграція цифрових технологій дозволяє ефективно формувати метакогнітивні навички, забезпечуючи автономізацію навчального процесу у професійно-орієнтованому мовному середовищі.

Ключові слова: метакогнітивна компетентність, цифрові інструменти, іноземна мова за професійним спрямуванням, саморегульоване навчання, стратегії вивчення мови, професійна комунікація.

В епоху глобалізації та стрімкого розвитку міжнародних зв'язків володіння

іноземною мовою стає не просто бажаним, а й необхідним атрибутом успішного фахівця в будь-якій професійній сфері. Професійно орієнтоване вивчення іноземної мови, спрямоване на формування комунікативної компетентності у контексті майбутньої професійної діяльності, набуває особливої актуальності. Проте ефективність цього процесу залежить не лише від засвоєння лексико-граматичного матеріалу та розвитку мовленнєвих навичок, а й від здатності здобувачів до самостійного керування власним навчанням. Саме тут на перший план виходить метакогнітивна компетентність – здатність усвідомлювати свої когнітивні процеси, планувати, контролювати та оцінювати власну навчальну діяльність (Толочко & Колесник, 2025).

Сучасні цифрові технології відкривають безмежні можливості для оптимізації процесу вивчення іноземних мов. Інтерактивні платформи, мобільні додатки, онлайн-ресурси та інші цифрові інструменти можуть стати потужним засобом підтримки та розвитку метакогнітивної компетентності студентів (Suprun, 2019; Зайцева та ін., 2020).

У сучасному освітньому просторі зростає увага до саморегульованого навчання, яке відіграє ключову роль. Це зумовлено, зокрема, переходом на дистанційний та змішаний формати навчання, внаслідок епідемій (COVID-19) та збройної агресії.

Метакогніція, у широкому розумінні, визначається як «мислення про мислення» або «знання про знання». У контексті навчання іноземної мови метакогнітивна компетентність охоплює знання студентів про власні когнітивні процеси, стратегії навчання та ресурси, а також їхню здатність регулювати ці процеси для досягнення навчальних цілей. Вона включає дві основні складові: метакогнітивні знання та метакогнітивну регуляцію (Ватан, 2022).

Метакогнітивні знання включають усвідомлення студентом власних сильних та слабких сторін у вивченні мови, знання про ефективні стратегії навчання (наприклад, стратегії запам'ятовування лексики, розуміння

граматичних правил, розвитку навичок аудіювання та говоріння), а також знання про фактори, що впливають на процес навчання (наприклад, складність завдання, час, доступні ресурси).

Метакогнітивна регуляція передбачає здатність студента планувати свою навчальну діяльність (визначати цілі, обирати стратегії), здійснювати моніторинг власного розуміння та виконання завдань, оцінювати результати навчання та вносити необхідні корективи.

Метакогнітивна компетентність – це здатність особистості усвідомлено контролювати, регулювати та оптимізувати власні когнітивні процеси під час навчання. Вона охоплює розуміння власних стратегій мислення та вміння планувати, оцінювати й коригувати навчальну поведінку для досягнення кращих результатів. Метакогнітивна компетентність у вивченні мови (Demydovych, 2019) визначається як здатність здобувачів планувати, контролювати та оцінювати власні когнітивні процеси. У контексті ІМПС ця компетентність суттєво відрізняється від викладання загального курсу іноземної мови, оскільки здобувачі мають водночас опановувати мовні навички та знання з конкретної предметної області. Інтеграція цифрових інструментів відкриває нові можливості для розвитку цих важливих навичок, водночас допомагаючи вирішувати специфічні завдання, пов'язані з вивченням мови для професійних цілей.

Ключовими аспектами розвитку метакогнітивної компетентності в ІМПС (Dolzhenko та ін., 2023) є:

1. Усвідомлення професійних мовних вимог: розпізнавання жанрових конвенцій (наприклад, відмінність звітів від ділових листів); виявлення невідповідностей у володінні термінологією конкретної дисципліни.
2. Стратегічне коригування навчання: перемикання між навчальними стратегіями залежно від складності завдання (наприклад, використання контекстних підказок для розуміння незнайомого фахового жаргону);

використання цифрових інструментів (наприклад, Anki для запам'ятовування термінології, Grammarly для забезпечення жанрової відповідності письмових текстів).

3. Рефлексія: ведення журналів для відстеження особистого прогресу; аналіз помилок, допущених під час професійних симуляцій, рольових ігор або кейсів.

Цифрові інструменти мають низку характеристик, які роблять їх ефективним засобом підтримки та розвитку метакогнітивних процесів у вивченні іноземної мови:

1) можливість візуалізації процесу навчання та прогресу сприяє розвитку усвідомлення власного навчального шляху та підвищує мотивацію до самостійного навчання.

2) миттєвий та розгорнутий зворотний зв'язок створює можливості для рефлексії над власними діями, виявлення прогалин у знаннях та коригування навчальних стратегій.

3) Персоналізація навчального процесу сприяє тому, що студенти можуть зосередитися на тих аспектах мови, які є найбільш важливими для їхніх професійних потреб та відповідають їхньому рівню підготовки.

4) засоби самостійного планування та організації навчання допомагають студентам ефективно керувати своїм навчальним часом та ресурсами.

першим важливим етапом метакогнітивного розвитку є планування. Цифрові інструменти (Trello або Notion), дозволяють здобувачам організовувати своє навчання відповідно до професійних пріоритетів. Ці інструменти допомагають здобувачам візуалізувати свою навчальну траєкторію та приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу навчальних ресурсів.

Важливою складовою вивчення ІМПС виступає моніторинг прогресу, адже розуміння професійної термінології та жанрових особливостей вимагає додаткових зусиль. Адаптивні навчальні платформи (Quizlet або Anki)

використовують алгоритми інтервальних повторень, які автоматично відстежують засвоєння лексики. Більш складні системи можуть виявляти закономірності в помилках здобувачів, допомагаючи визначити їх причину.

Системи на основі ШІ можуть генерувати детальні звіти, що відображають, які аспекти мови здобувачі опанували достатньо, а які потребують додаткової практики. Такі дані дають змогу здобувачам самостійно оцінювати та коригувати свої навчальні підходи.

Рефлексія, що є ключовим елементом розвитку метакогнітивної компетентності, ефективно впроваджується за допомогою онлайн-журналів та блогів. Здобувачі можуть створювати навчальні портфоліо, де вони відстежують роботу з автентичними матеріалами – науковими статтями, технічними інструкціями тощо. Цифровий формат дозволяє інтегрувати мультимедійні елементи, надаючи здобувачам можливість коментувати аудіозаписи професійної комунікації або додавати скріншоти складних технічних текстів та аналізувати їх. Програмне забезпечення для анотування текстів (Hypothes.is) дозволяє здобувачам маркувати цифрові тексти додаючи запитання, визначення термінів або коментарі. Хмарні інструменти для спільної роботи полегшують оцінювання таких анотацій, сприяючи метакогнітивному діалогу здобувачів та виявленню стратегій інтерпретації професійно орієнтованого навчального матеріалу.

Цифрові симуляції та віртуальні середовища надають унікальні можливості для розвитку метакогнітивної компетентності у професійному спілкуванні. Рольові ігри, що імітують ділові переговори, інструктаж, наради тощо и у віртуальному просторі, надають здобувачам можливість фіксувати власні висловлювання за допомогою аудіо або відео та переглядати їх пізніше. Здатність відтворювати й аналізувати власні дії допомагає здобувачам виявляти сильні та слабкі сторони, що сприяє рефлексії (Symonenko та ін., 2019).

Елементи гейміфікації з використанням цифрових інструментів можуть

сприяти метакогнітивному розвитку, роблячи процес навчання більш прозорим. Системи бейджів, які заохочують певну метакогнітивну поведінку (наприклад, постановку навчальних цілей чи аналіз допущених помилок), можуть мотивувати здобувачів ІМПС до глибшого залучення в навчальний процес. Таблиці лідерів, що відстежують індивідуальний прогрес, а не абсолютну успішність, заохочують до роздумів про власне навчальне зростання (Супрун, 2021).

Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в інструменти для вивчення мови відкриває нові перспективи для метакогнітивного розвитку (Жукевич & Спірічева, 2024; Супрун & Симоненко, 2024). Асистенти з письма на основі ШІ можуть надавати зворотний зв'язок не лише щодо лінгвістичної точності, а й щодо доречності жанру в професійних документах. Чат-боти, що імітують професійну взаємодію, можуть допомогти здобувачам перевірити свою здатність адаптувати мову до різних робочих сценаріїв, отримуючи миттєвий фідбек (Супрун, 2023).

Цифрові інструменти (ЦІ) також сприяють розвитку метакогнітивних навичок через залучення до професійної спільноти. Участь в онлайн-форумах чи групах у соціальних мережах, пов'язаних зі сферами професійних інтересів здобувачівстворює автентичний простір для використання іноземної мови (Wakelet & Scoop.it), що, в свою чергу, вимагає володіння ключовими метакогнітивними навичками (вміння оцінювати джерела та систематизувати інформацію).

Впровадження ЦІ для метакогнітивного розвитку вимагає ретельного педагогічного дизайну. Самого лише надання технологій недостатньо – викладачі повинні розробляти структуровані вправи, які заохочуватимуть здобувачів до застосування метакогнітивних стратегій. Наприклад, вправа перед читанням може включати використання ЦІ для створення mind maps з метою

активізації попередніх знань перед опрацюванням технічного тексту.

Потенційні складнощі застосування такого підходу включають забезпечення рівного доступу до технологій та врахування різного рівня цифрової грамотності здобувачів. Не менш важливим є професійний розвиток викладачів, оскільки багатьом із них може знадобитися підтримка в ефективній інтеграції ЦІ у викладання ІМПС. Заклади освіти повинні забезпечити технічну інфраструктуру та можливості професійного розвитку педагогічних працівників.

Отже, розвиток метакогнітивної компетентності на заняттях з ІМПС за допомогою ЦІ є перспективним підходом до підготовки здобувачів до вимог професійної комунікації. Використовуючи технології для того, щоб зробити навчальний процес більш наочним, керованим і рефлексивним, викладачі можуть допомогти здобувачам стати більш самостійними та ефективними у вивченні іноземної мови для професійних цілей. Унікальні вимоги викладання ІМПС – з акцентом на конкретних галузях та автентичному спілкуванні – роблять ЦІ особливо цінними для розвитку метакогнітивної обізнаності, необхідної для безперервного професійного мовного розвитку.

REFERENCES

1. Ватан, Ю. П. (2022). Структура та сутність метакогнітивної активності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (3), 10–14. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2021.3.2>
2. Жукевич, І., & Спірічева, О. (2024). Трансформація вивчення іноземних мов: Штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International Science Journal of Education & Linguistics*, 3(3), 45–55. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240303.06>
3. Зайцева, Н., Симоненко, С., & Супрун, О. (2020). Розвиток цифрової грамотності здобувачів вищої інженерної освіти при викладанні іноземної мови. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова*, (74), 40–45.
4. Супрун, О. (2021). Гейміфікація як інструмент навчання іноземної мови у закладах вищої освіти. У *Проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти»* (с. 167–172).
5. Супрун, О. (2023). Застосування елементів штучного інтелекту для навчання іноземних мов. У *Технології добросовісного використання штучного інтелекту у сфері освіти та науки*. Видавничий дім «Гельветика». С.215–219
6. Супрун, О., & Симоненко, С. (2024). Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої*

освіти, (47), 358–366.

7. Толочко, С., & Колесник, Т. (2025). Когнітивні особливості вивчення іноземних мов у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців інженерних спеціальностей. *Суспільство та національні інтереси*, (4(12)). [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4\(12\)-387-402](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-387-402)

8. Demydovych, O. (2019). Peculiarities of metacognitive competence developed by students of non-linguistic specialties at english language classes. *Psychological Journal*, 5(8), 220–232. <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.8.14>

9. Dolzhenko, M. V., Volobuieva, P. S., Herchenova, I. V., & Hrytskevych, P. S. (2023). The usage of metacognitive skills for teaching business foreign language the students of non-philological specialties. *Innovate Pedagogy*, 1(55), 161–165. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/55.1.31>

10. Suprun, O. (2019). The use of interactive methods of teaching foreign languages for students of nonlinguistic specialties. *Scientific Bulletin Melitopol State Pedagogical*, 2(22), 162–169. <https://doi.org/10.33842/22195203/2019/22/162/169>

11. Symonenko, S. V., Zaitseva, N. V., V. Osadchy, V., Osadcha, K. P., & Shmeltser, E. O. (2019). Virtual reality in foreign language training at higher educational institutions. *Augmented Reality in Education : Proceedings of the 2nd International Workshop (AREdu 2019)*, Kryvyi Rih, Ukraine, 37–49.

Kateryna Shabanova
SEI “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”
ORCID ID: 0009-0006-2452-6375

PODCASTS, VIDEO BLOGS, AND STREAMING AS NEW MEDIA TOOLS FOR LANGUAGE IMMERSION

Abstract. This paper explores the efficacy of podcasts, video blogs (vlogs), and streaming platforms as innovative media tools for language immersion. It examines how these mediums provide authentic language exposure, enhance listening and comprehension skills, and facilitate cultural understanding. Through a review of contemporary literature and real-world case studies, the paper highlights the transformative potential of these tools in second language acquisition and their pedagogical implications for modern language curricula.

Keywords: language immersion, podcasts, video blogs, streaming services, digital media, language acquisition, authentic input, cultural understanding, educational technology, multimodal learning.

The digital era has transformed the landscape of language learning. Traditional classroom instruction is increasingly supplemented – or even supplanted – by digital resources that provide real-time, authentic linguistic input. New media tools,